



O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING KONSTITUTSIYAVIY QONUNI

Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2026 йил 29 сентябрда
қабул қилинган
Сенат томонидан 2026 йил 2 октябрда
маъқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг фаолиятини тартибга солишдан иборат.

2-модда. Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисидаги қонунчилик

Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисидаги қонунчилик Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, ушбу Қонун ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

3-модда. Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг мақоми

Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди (бундан буён матнда Конституциявий суд деб юритилади) доимий фаолият юритувчи суд ҳокимияти органи бўлиб, у қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимият ҳужжатларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги ишларни кўради.

4-модда. Конституциявий суднинг ваколатлари

Конституциявий суд:

1) Ўзбекистон Республикаси қонунларининг ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари қарорларининг, Ўзбекистон

Республикаси Президенти фармонлари, қарорлари ва фармойишларининг, ҳукумат, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарорларининг, Ўзбекистон Республикаси давлатлараро шартномавий ва бошқа мажбуриятларининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқлигини аниқлайди;

2) Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунларининг, ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунлари Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномаларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлайди;

3) Ўзбекистон Республикаси референдумига чиқарилаётган масалаларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради;

4) Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради;

5) Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларига шарҳ беради;

6) Ўзбекистон Республикаси Олий судининг муайян ишда қўлланилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида судлар ташаббуси билан киритилган мурожаатини кўриб чиқади;

7) конституциявий судлов ишларини юритиш амалиётини умумлаштириш натижалари юзасидан ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарига ва Ўзбекистон Республикаси Президентига мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг ҳолати тўғрисида ахборот тақдим этади.

Конституциявий суд фуқаролар ва юридик шахсларнинг суд орқали ҳимоя қилишнинг бошқа барча воситаларидан фойдаланиб бўлинган, судда кўриб чиқилиши тугалланган муайян ишда суд томонидан ўзига нисбатан қўлланилган қонуннинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги шикоятларини ҳам кўриб чиқади.

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари билан берилган ваколати доирасида бошқа ишларни ҳам кўради.

Конституциявий суд ўз ваколатларини амалга ошираётганда бошқа судларнинг ёки ўзга органларнинг ваколатига кирадиган барча ҳолларда ҳақиқий ҳолатларни аниқлаш ва текширишдан ўзини тияди.

5-модда. Конституциявий суднинг қонунчилик ташаббуси

Конституциявий суд ўз ваколатлари жумласига киритилган масалалар бўйича қонунчилик ташаббуси ҳуқуқига эга.

Конституциявий суднинг қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи унинг томонидан қонунлар лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига (бундан буён матнда Қонунчилик палатаси деб юритилади) киритиш орқали амалга оширилади.

Конституциявий суд ўзи киритган қонун лойиҳасини Қонунчилик палатасида кўриб чиқиш чоғида иштирок этиш учун ўз вакилини тайинлайди.

6-модда. Конституциявий судни сайлаш

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимига биноан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Сенати (бундан буён матнда Сенат деб юритилади) томонидан Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши тавсия этган мутахассислар орасидан, Қорақалпоғистон Республикасининг вакилини қўшган ҳолда сайланади.

Конституциявий суднинг ҳар бир судьяси якка тартибда сайланади. Сенат аъзолари умумий сонининг кўпчилики овозини олган шахс сайланган ҳисобланади.

Конституциявий суд раис ва унинг ўринбосарини қўшган ҳолда Конституциявий суднинг тўққиз нафар судьясидан иборат бўлади.

7-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатлари муддати

Конституциявий суднинг судьялари қайта сайланиш ҳуқуқисиз ўн йиллик муддатга сайланади.

Конституциявий суднинг судьяси лавозимида бўлишнинг энг юқори ёши, қоида тариқасида, етмиш ёшни ташкил этади.

8-модда. Конституциявий суд ҳужжатлари ва талабларининг мажбурийлиги

Конституциявий суднинг ҳужжатлари барча давлат органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурийдир ҳамда Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида ижро этилиши шарт.

Конституциявий суднинг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни, ҳужжатларни ва уларнинг кўчирма нусхаларини тақдим этиш, ўзи кўриб чиқаётган масалалар юзасидан тушунтиришлар ҳамда маслаҳатлар бериш, бирор ҳаракатни амалга ошириш ҳақидаги ёки амалга оширишдан тийилиш тўғрисидаги талаблари улар юборилган барча органлар ва мансабдор шахслар учун мажбурийдир.

9-модда. Конституциявий суднинг фаолият тартиби

Конституциявий суднинг фаолият тартиби ушбу Қонун, конституциявий суд ишларини юритиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солувчи бошқа қонунлар ва Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг Регламенти билан белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг Регламенти Конституциявий суднинг ички фаолияти билан боғлиқ масалаларни тартибга солади ва унинг мажлисида қабул қилинади.

10-модда. Конституциявий суднинг ахборот тизими

Конституциявий суд фаолиятига рақамли технологияларни жорий этиш мақсадида Конституциявий судга электрон шаклда мурожаат қилишни ва мурожаатларни кўриб чиқиш жараёнини онлайн кузатиб боришни, суд мажлисида видеоконференцалоқадан, шу жумладан мобил иловадан фойдаланган ҳолда иштирок этишни, суд мажлисларини тўғридан-тўғри эфирга узатишни таъминлайдиган ҳамда бошқа вазифаларни амалга оширадиган ахборот тизими яратилади.

2-боб. Конституциявий суд судьясининг мақоми

11-модда. Конституциявий суднинг судьяси лавозимига номзодга нисбатан қўйиладиган талаблар. Конституциявий суд судьяларининг малака даражалари

Сиёсат ва ҳуқуқ соҳаси мутахассиси бўлган, юксак маънавий фазилатларга ва зарур малакага эга бўлган, ўттиз беш ёшдан кичик бўлмаган Ўзбекистон Республикаси фуқароси Конституциявий суднинг судьяси этиб сайланиши мумкин.

Конституциявий суднинг судьясига Олий ёки Биринчи малака даражалари берилади. Олий малака даражаси Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан, Биринчи малака даражаси Конституциявий суд томонидан берилади.

12-модда. Конституциявий суд судьясининг қасамёди

Биринчи марта Конституциявий суднинг судьяси этиб сайланган шахс қуйидаги мазмунда қасамёд қилади:

«Конституциявий суднинг судьяси вазифаларини ҳалол ва виждонан бажаришга, конституциявий тузумни ҳимоя қилишга, бунда фақат Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига бўйсунушга тантанали қасамёд қиламан».

Қасамёд Конституциявий суднинг судьяси томонидан Сенатнинг мазкур судья сайланган мажлисида қилинади.

13-модда. Конституциявий суднинг судьяси лавозими билан бир вақтда шуғулланиб бўлмайдиган фаолият

Конституциявий суднинг судьяси сенатор, давлат ҳокимияти вакиллик органининг депутаты бўлиши мумкин эмас.

Конституциявий суднинг судьяси сиёсий партиянинг аъзоси бўлиши, сиёсий ҳаракатларда иштирок этиши, шунингдек илмий, ижодий ва педагогик фаолиятдан ташқари ҳақ тўланадиган бошқа бирон-бир фаолият тури билан шуғулланиши мумкин эмас.

14-модда. Конституциявий суд судьясини алмаштириб бўлмаслиги

Конституциявий суднинг судьяси ўз ваколатлари муддати давомида алмаштирилмайди. Конституциявий суд судьясининг ваколатлари ушбу Қонунда белгиланган тартибдан ҳамда асослардан бошқача тарзда тугатилиши ёки тўхтатиб турилиши мумкин эмас.

15-модда. Конституциявий суд судьясининг дахлсизлиги

Конституциявий суд судьяси дахлсиздир. Конституциявий суд судьясининг дахлсизлик кафолатлари ушбу Қонун ва бошқа қонунлар билан белгиланади.

Конституциявий суд судьяси Конституциявий суднинг розилигисиз жиноий ёки маъмурий жавобгарликка тортилиши, шунингдек қамоққа олиниши мумкин эмас.

Конституциявий суднинг судьясига нисбатан қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чораси унга ўта оғир жиноят ёхуд одамнинг ўлимига сабаб бўлган бошқа қасддан жиноят содир этганлик айби қўйилган ҳоллардагина қўлланилиши мумкин. Мазкур қоида Конституциявий суднинг Конституциявий суд судьяси сифатида ишлаган даврида шундай жиноятни содир этганликда айбланаётган собиқ судьясига нисбатан ҳам қўлланилади.

Конституциявий суднинг судьясига нисбатан жиноят иши фақат Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан қўзғатилиши мумкин.

Конституциявий суд судьясини мажбурий келтириш, ушлаб туриш, худди шунингдек унинг шахсий ашёларини, бағажини, транспортини, уй-жойини, хизмат хонасини кўздан кечиришга йўл қўйилмайди.

16-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатларини тўхтатиб туриш

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари қуйидаги ҳолларда Конституциявий суднинг қарори билан тўхтатиб турилиши мумкин:

агар судьяга нисбатан жиноят иши қўзғатилган бўлса ёхуд у бошқа жиноят иши бўйича айбланувчи сифатида жавобгарликка тортилган бўлса; у судья лавозими билан бир вақтда шуғулланиб бўлмайдиган фаолият билан шуғулланганида;

у суднинг қарори билан бедарак йўқолган деб топилганида.

Конституциявий суд судьяси ваколатларининг тўхтатиб турилиши унга иш ҳақи тўлашнинг тўхтатиб турилишига олиб келмайди ва судьяни ушбу Қонунда белгиланган дахлсизлик кафолатларидан маҳрум этмайди, бундан эҳтиёт чораси сифатида судьяга нисбатан қамоққа олиш танланган ҳоллар мустасно.

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари уларни тўхтатиб туриш асослари бекор бўлгунига қадар тўхтатиб турилади.

Судьянинг ваколатларини тиклаш Конституциявий суд қарори билан расмийлаштирилади.

17-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатларини муддатидан илгари тугатиш

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари қуйидаги ҳолларда Сенатнинг қарори билан муддатидан илгари тугатилади:

у судьялик қасамёдини бузганида;

у ёзма ариза берганида;

унга нисбатан суднинг айблов ҳукми қонуний кучга кирганида;

судья огоҳлантирилганидан ёки унинг ваколатлари тўхтатилганидан кейин ҳам судьялик лавозими билан бир вақтда шуғулланиб бўлмайдиган фаолиятни давом эттирганида;

соғлиғининг ҳолатига ёки бошқа узрли сабабларга кўра у узоқ вақт мобайнида судьялик вазифаларини бажаришга қобилиятсиз бўлганида;

у Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини йўқотганида;

у белгиланган тартибда муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чекланган деб топилганида;

у вафот этганида ёки суднинг қарори билан вафот этган деб эълон қилинганида.

18-модда. Конституциявий суд судьясининг ваколатлари тугаганидан кейин уни ишга жойлаштириш бўйича кафолатлар

Конституциявий суд судьясининг ваколатлари тугаганидан кейин унга Конституциявий суд судьяси лавозимига сайланишига қадар эгаллаб турган аввалги иши (лавозими) берилади, бундай иш (лавозим) мавжуд бўлмаганда эса, аввалгисига тенг бошқа иш (лавозим) берилади.

Ваколатлари муддати тугаган судьянинг бошқа иш тақдим этиш тўғрисидаги масала ҳал бўлаётган даврда, бироқ уч ойдан ортиқ бўлмаган муддатда ўртача ойлик иш ҳақи сақлаб қолинади.

3-боб. Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосари

19-модда. Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосарини сайлаш ҳамда уларни эгаллаб турган лавозимидан озод қилиш

Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосари Конституциявий суд томонидан Конституциявий суд судьялари орасидан беш йил муддатга сайланади. Агар уларнинг Конституциявий суднинг судьяси сифатидаги ваколатлари муддати тугашига беш йилдан кам қолган бўлса, улар қолган муддатга сайланади.

Айни бир шахс Конституциявий суд раиси ёки унинг ўринбосари этиб икки муддатдан ортиқ сайланиши мумкин эмас.

Конституциявий суд раиси ва унинг ўринбосари ёзма ариза берган тақдирда, Конституциявий суд томонидан эгаллаб турган лавозимидан озод қилинади.

20-модда. Конституциявий суд раисининг ваколатлари

Конституциявий суд раиси:

Конституциявий судга раҳбарлик қилади ва унинг фаолиятини ташкил этади;

Конституциявий суд томонидан кўриб чиқиш учун қабул қилинган масалаларнинг тайёрланишига раҳбарлик қилади;

Конституциявий суднинг мажлисларини (бундан буён матнда суд мажлиси деб юритилади) чақиради ва уларда раислик қилади;

Конституциявий суд судьялари ўртасида вазифаларни тақсимлайди; конституциявий судлов ишларини юритиш амалиётини умумлаштириш натижалари юзасидан ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарига ва Ўзбекистон Республикаси Президентига мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг ҳолати тўғрисида ахборот тақдим этилишини таъминлайди;

суд мажлисларининг қарорларини ва баённомаларини, шунингдек Конституциявий суд фаолиятига оид бошқа ҳужжатларни имзолайди;

Конституциявий суд девонининг ишини ташкил этади, унинг ходимларини лавозимга тайинлайди ва лавозимидан озод этади;

Конституциявий судни сақлаш ва унинг фаолиятини таъминлаш учун бюджет маблағларини тақсимлайди;

қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Конституциявий суд раиси Қонунчилик палатаси ва Сенат, уларнинг органлари мажлисларида, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг мажлисларида иштирок этиши мумкин.

Конституциявий суд раиси ўз ваколатига кирадиган масалалар юзасидан фармойишлар чиқаради.

Конституциявий суднинг раиси йўқлигида унинг ваколатларини раис ўринбосари амалга оширади.

4-боб. Конституциявий суд ишларини юритишнинг асосий принциплари

21-модда. Конституциявий суд ишларини юритишнинг асосий принциплари

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг устунлиги, мустақиллик, коллегияллик, ошкоралик, тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқлилиги конституциявий суд ишларини юритишнинг асосий принципларидир.

22-модда. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг устунлиги

Конституциявий суд ишларини юритиш Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг устунлиги принципи, қонун чиқарувчи ҳамда ижро этувчи ҳокимиятнинг ҳужжатларида инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари устуворлигига оид конституциявий принципнинг ҳамда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси бошқа нормаларининг рўёбга чиқарилиши асосида амалга оширилади.

Конституциявий суд фақат Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига амал қилган ҳолда ишларни ҳал этади ва ҳулосалар беради.

23-модда. Конституциявий суд ва унинг судьялари мустақиллиги

Конституциявий суд ва унинг судьялари ўз фаолиятида мустақилдир ҳамда фақат Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига бўйсунди.

Конституциявий суднинг судьялари қарор қабул қилар экан, ўзининг ҳуқуқий нуқтаи назарини амалий мақсадга мувофиқлик мулоҳазаларидан, сиёсий мойилликлар ва бошқа ташқи таъсирлардан холи бўлган ҳолда ифодалайди.

Конституциявий суднинг фаолиятига аралашишга йўл қўйилмайди ва бундай аралашиш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

24-модда. Коллегияллик

Конституциявий суд ишларини юритиш коллегиял тарзда амалга оширилади.

25-модда. Ошкоралик

Суд мажлислари очиқ ўтказилади.

Давлат сирини ёки қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларни сақлаш зарур бўлган тақдирда суднинг ёпиқ мажлиси ўтказилишига йўл қўйилади.

26-модда. Тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқлилиги

Конституциявий суд ишларини юритиш тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқлилиги асосида амалга оширилади.

Тарафлар кўриб чиқиладиган иш юзасидан далиллар тақдим этиш, илтимосномалар баён этиш, тушунтиришлар бериш, ўз нуктаи назарини ҳимоя қилиш бўйича тенг ҳуқуқлар ва имкониятлардан тортишув асосида фойдаланади.

27-модда. Конституциявий суд ишлари юритиладиган тил

Конституциявий суд ишлари Ўзбекистон Республикасининг давлат тилида юритилади.

Давлат тилини билмайдиган суд мажлиси иштирокчиси ўз она тилида сўзга чиқиши ва тушунтиришлар бериши ҳамда таржимон хизматидан фойдаланиши мумкин.

5-боб. Конституциявий суд ишларини юритиш шакллари. Конституциявий суднинг ваколатли таркиби

28-модда. Конституциявий суд ишларини юритиш шакллари

Конституциявий суд ишларини юритиш ёзма ва (ёки) электрон шаклда амалга оширилади.

Ёзма ва (ёки) электрон шаклда ўтказиладиган конституциявий суд ишларини юритишда қабул қилинган ҳужжатлар тенг юридик кучга эга.

29-модда. Конституциявий суд ишларини электрон шаклда юритишнинг хусусиятлари

Конституциявий суд ишларини электрон шаклда амалга оширишда тарафлар ва конституциявий суд ишларини юритишнинг бошқа иштирокчилари зарур маълумотларни электрон шаклда тақдим этишга ҳамда олишга ҳақли.

Тарафлар ва конституциявий суд ишларини юритишнинг бошқа иштирокчилари суд мажлисида видеоконференцалоқа режимида иштирок этиши мумкин.

Конституциявий суд ишларини юритишда рақамли технологиялардан фойдаланиш киберхавфсизлик талабларига риоя этилган ҳолда амалга оширилади.

30-модда. Конституциявий суд ишларини юритишнинг ташкилий шакли

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари билан ўз ваколатига киритилган ишларни суд мажлисларида кўради ҳамда ҳал этади.

Суд мажлислари Конституциявий суднинг раиси томонидан, у йўқлигида Конституциявий суд раисининг ўринбосари томонидан, Конституциявий суднинг раиси ва унинг ўринбосари йўқлигида ёки улар ўз вазифаларини бажариши мумкин бўлмаган тақдирда эса Конституциявий суднинг энг катта ёшли судьяси томонидан чақирилади.

31-модда. Конституциявий суднинг ваколатли таркиби

Конституциявий суд ишларни суд мажлисида кўришга Конституциявий суднинг камида беш нафар судьяси иштирок этган тақдирда ваколатли бўлади.

32-модда. Конституциявий суднинг судьясини ишни кўришда иштирок этишдан четлаштириш

Конституциявий суднинг судьяси ишни кўришда иштирок этишдан қуйидаги ҳолларда четлаштирилади, агар:

кўриб чиқиш предмети бўлган ҳужжатни тайёрлашда илгари хизмат мавқеи сабабли иштирок этган бўлса;

ишда иштирок этаётган тарафнинг ёки бошқа шахснинг қариндоши бўлса;

ишнинг натижасидан шахсан, бевосита ёки билвосита манфаатдор бўлса ёхуд унинг ҳолислигига шубҳа туғдирадиган бошқа ҳолатлар мавжуд бўлса.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ҳолатлар мавжуд бўлган тақдирда, Конституциявий суднинг судьяси ишни эшитиш бошлангунига қадар ўзини ўзи рад этиши тўғрисида арз қилиши шарт.

Конституциявий суднинг судьясини четлаштириш масаласини кўриш натижалари бўйича Конституциявий суднинг мажлисида ажрим чиқарилади.

6-боб. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

33-модда. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари

Тарафлар, гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонлар конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларидир.

Суд мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қонунчилик палатаси Спикери, Сенат Раиси, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман), Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Бола ҳуқуқлари бўйича вакили (Болалар омбудсмани), Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази директори, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши раиси, Ўзбекистон Республикаси Олий суди раиси, Бош прокурори, адлия вазири, Ҳисоб палатаси раиси ва Ўзбекистон

Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил иштирок этиши мумкин. Улар кўриб чиқиладиган барча масалалар юзасидан ўз нуктаи назарини баён этишга ҳақли.

34-модда. Тарафлар ва уларнинг вакиллари

Қуйидагилар конституциявий суд ишларини юритишда тарафлардир: Конституциявий судга мурожаат этган давлат органи ёки мансабдор шахс, фуқаролар ва юридик шахслар;

Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги аниқланиши ёки шарҳ берилиши лозим бўлган тегишли ҳужжатни қабул қилган давлат органи ёки мансабдор шахс;

Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятида белгиланган масалаларни ҳал қилиш ўз ваколатига киритилган давлат органи.

Тарафлар Конституциявий судда шахсан ва (ёки) вакиллари орқали иштирок этишга ҳақли. Тараф бир ёки бир нечта вакилга эга бўлиши мумкин.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган давлат органлари ва юридик шахсларнинг раҳбарлари Конституциявий судда лавозими бўйича тарафларнинг вакили бўлиши мумкин. Лавозими бўйича тарафларнинг вакиллари тарафларнинг манфаатларини ишончномасиз ифода этади.

Иш бўйича тарафнинг вакили сифатида адвокат ҳам иштирок этиши мумкин.

Конституциявий суд шикоят билан мурожаат этган фуқаронинг илтимосига кўра, «Давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатадиган адвокатнинг иштирок этишини таъминлаш чораларини кўради.

35-модда. Тарафларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Тарафлар суд мажлисида иштирок этишга, барча иш материаллари билан танишишга, улардан кўчирмалар ёзиб олишга, кўчирма нусхалар олишга, иш юзасидан ўз нуктаи назарини баён этишга, ёзма фикр-мулоҳазалар тақдим этишга, экспертиза тайинлаш, Конституциявий судга гувоҳларни, экспертларни, мутахассислар ва таржимонларни чақириш ҳақида илтимослар қилишга, экспертлар ва мутахассисларнинг номзодларини таклиф этишга, конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига саволлар беришга ҳақли.

Тарафлар ушбу Қонунда назарда тутилган бошқа ҳуқуқлардан ҳам фойдаланиши мумкин.

Тарафлар Конституциявий суд чақирувига биноан суд мажлисида иштирок этиши, тушунтиришлар бериши ва суд мажлисида раислик қилувчининг, Конституциявий суд бошқа судьяларининг ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига жавоб бериши, суд мажлисида раислик қилувчининг суд мажлиси залида тартибга риоя этиш тўғрисидаги фармойишларига бўйсунishi шарт.

36-модда. Гувоҳ, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ишга тааллуқли бирор-бир ҳолатдан хабардор ҳар қандай шахс гувоҳ бўлиши мумкин.

Гувоҳ ўз она тилида кўрсатувлар беришга, таржимон хизматидан фойдаланишга, ўз илтимосига биноан ишга қўшиб қўйилиши мумкин бўлган ёзма қайдлардан, ҳужжатлардан ва бошқа материаллардан ўз кўрсатувларини беришда фойдаланишга, ўзининг Конституциявий судга келиш билан боғлиқ харажатларининг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Гувоҳ Конституциявий суднинг чақирувига биноан келиши, кўрилаётган иш бўйича ўзига маълум бўлган маълумотлар тўғрисида ҳаққоний кўрсатувлар бериши, ўзида мавжуд бўлган тегишли материалларни суднинг талабига кўра тақдим этиши, Конституциявий суд судьяларининг ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига жавоб бериши шарт.

Суд мажлисида кўрсатувлар беришдан олдин гувоҳ била туриб ёлғон кўрсатувлар берганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида тилхат олиб огоҳлантирилади.

37-модда. Эксперт, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ишнинг натижасидан манфаатдор бўлмаган, Конституциявий суд томонидан ҳал этилиши лозим бўлган масалалар борасида махсус билимларга эга бўлган ва эксперт хулосасини бериш учун жалб этиладиган шахс эксперт ҳисобланади.

Эксперт экспертиза предметиға тааллуқли бўлган иш материаллари билан танишишга ва улардаги зарур маълумотлардан кўчирмалар ёзиб олишга ёки кўчирма нусхалар олишга, эксперт хулосасини бериш учун зарур бўлган қўшимча материаллар ўзига тақдим этилиши тўғрисида илтимосномалар киритишга, суд мажлисида раислик қилувчининг рухсати билан конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига эксперт хулосасини бериш учун зарур бўлган саволларни беришга, ўзи қилган харажатларнинг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Эксперт Конституциявий суд томонидан қўйилган саволлар бўйича холис ва асослантирилган хулоса бериши, Конституциявий суд чақирувига биноан келиши, ўзи тайёрлаган хулосанинг мазмунини тушунтириши, Конституциявий суд судьяларининг ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига ҳаққоний жавоб бериши, экспертизани ўтказиш муносабати билан ўзига маълум бўлиб қолган маълумотларни ошкор қилмаслиги шарт.

Суд мажлисида сўзга чиқишдан олдин эксперт била туриб ёлғон хулоса берганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида тилхат олиб огоҳлантирилади.

38-модда. Мутахассис, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ишнинг натижасидан манфаатдор бўлмаган, Конституциявий суд томонидан ҳал этилиши лозим бўлган масалалар борасида махсус билим ва кўникмаларга эга бўлган ҳамда далилларни тўплаш, текшириш ва баҳолашда маслаҳатлар (тушунтиришлар) бериш йўли билан кўмаклашиш ҳамда Конституциявий суд томонидан илмий-техника воситаларининг қўлланилишида ёрдам кўрсатиш учун жалб этиладиган шахс мутахассис ҳисобланади.

Мутахассис Конституциявий судга ўзининг нима мақсадда чақирилганлигини билишга, агар тегишли билим ва кўникмаларга эга бўлмаса, иш юритишда иштирок этишни рад қилишга, ўзи кўриб чиқаётган масалаларга тааллуқли иш материаллари билан танишишга, ўз фикрини баён этиши учун зарур бўлган саволларни конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига суд мажлисида раислик қилувчининг рухсати билан беришга, бошқа зарур ахборотни олишга, иш бўйича иш юритишда иштирок этиши муносабати билан ўзи қилган харажатларнинг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Мутахассис Конституциявий суд чақирувига биноан келиши, Конституциявий суд судьяларининг, шунингдек конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг саволларига ҳаққоний жавоб бериши шарт.

39-модда. Таржимон, унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ишнинг натижасидан манфаатдор бўлмаган, таржима қилиш учун зарур бўлган тилларни биладиган ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиси конституциявий суд ишлари юритилаётган тилни билмайдиган ёки етарли даражада билмайдиган ҳолларда суд мажлисида иштирок этувчи ва таржима қилиш учун, худди шунингдек ёзма ҳужжатларни таржима қилиш учун жалб этиладиган шахс таржимон ҳисобланади.

Таржимон таржима қилинаётган сўзлар ва жумлаларнинг маъносини аниқлаштириш мақсадида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига суд мажлисида раислик қилувчининг рухсати билан саволлар беришга, агар таржима қилиш учун тегишли билимга эга бўлмаса, суд муҳокамасида иштирок этишни рад қилишга, иш бўйича иш юритишда иштирок этиши муносабати билан ўзи қилган харажатларнинг ўрни қопланиши учун ҳақ олишга ҳақли.

Таржимон Конституциявий суднинг чақирувига биноан келиши, ўзига топширилган таржимани аниқ, тўлиқ ва тўғри бажариши шарт.

Таржимани бажаришни бошлашдан аввал таржимон била туриб нотўғри таржима қилганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида тилхат олиб огоҳлантирилади.

40-модда. Экспертни, мутахассисни ва таржимонни рад қилиш асослари

Ушбу Қонун 32-моддасининг биринчи қисмида кўрсатилган асослар экспертни, мутахассисни ва таржимонни рад қилиш учун ҳам татбиқ этилади.

Ушбу Қонунда назарда тутилган рад қилишнинг асослари мавжуд бўлган тақдирда, эксперт, мутахассис ва таржимон ўзини ўзи рад қилиш ҳақида арз қилиши шарт. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари ҳам шу асосларга кўра уларни рад қилиш ҳақида арз қилиши мумкин.

Рад қилиш тўғрисидаги масалани кўриш натижалари бўйича Конституциявий суд томонидан ажрим чиқарилади.

7-боб. Конституциявий судга мурожаат қилишнинг умумий қоидалари

41-модда. Конституциявий судда ишларни кўриш асослари

Конституциявий судга мурожаат этиш ҳуқуқига эга бўлган давлат органларининг ва мансабдор шахсларнинг мурожаати, шунингдек фуқароларнинг ва юридик шахсларнинг шикоятлари (бундан буён матнда мурожаат деб юритилади) Конституциявий судда ишларни кўриш учун асос бўлади.

42-модда. Конституциявий судга мурожаат қилиш ҳуқуқи

Қуйидагилар Конституциявий судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг палаталари;
Ўзбекистон Республикаси Президенти;
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси;
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман);

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Бола ҳуқуқлари бўйича вакили (Болалар омбудсмани);

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси;

Қонунчилик палатаси депутатлари умумий сонининг камида тўртдан бир қисмидан иборат депутатлар гуруҳи;

Сенат аъзолари умумий сонининг камида тўртдан бир қисмидан иборат сенаторлар гуруҳи;

Ўзбекистон Республикаси Олий суди;

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори;

Ўзбекистон Республикаси Ҳисоб палатаси;

Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикасининг Миллий маркази;

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил;

Конституциявий суднинг камида уч нафар судьяси, ушбу Қонун 101-моддасининг тўртинчи қисмида назарда тутилган ҳолларда.

Фуқаролар ва юридик шахслар, агар суд орқали ҳимоя қилишнинг бошқа барча воситаларидан фойдаланиб бўлинган бўлса, судда кўриб чиқиши тугалланган муайян ишда суд томонидан ўзига нисбатан қўлланилган қонуннинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги шикоят билан Конституциявий судга мурожаат қилишга ҳақли.

43-модда. Конституциявий судга мурожаат қилиш шакли ва мурожаатга қўйиладиган талаблар

Конституциявий судга мурожаат ёзма ёки электрон шаклда юборилади. Электрон шаклда юборилган мурожаат электрон ҳужжат айланиши тўғрисидаги қонунчилик талабларига мувофиқ бўлиши керак.

Мурожаатда:

Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги текширилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг номи, рақами, қабул қилинган санаси, у эълон қилинган манба, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг ва қонунининг шарҳ берилиши лозим бўлган қоидалари;

мурожаатни Конституциявий судда кўриб чиқишнинг ҳуқуқий асослари;

қўйилган масала юзасидан мурожаат қилувчининг нуқтаи назари ва мурожаатни Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг тегишли нормаларига ҳавола қилинган ҳолдаги ҳуқуқий асослантириш;

мурожаат қилувчининг номи (фамилияси, исми, отасининг исми), жойлашган ери, почта манзили ёки яшаш жойи, вакили ва унинг ваколатлари тўғрисидаги зарур маълумотлар, бундан вакиллик лавозим бўйича амалга ошириладиган ҳоллар мустасно;

илова қилинаётган ҳужжатлар рўйхати кўрсатилган бўлиши керак.

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг шикоятларида иш судда кўриб чиқилганлиги ва судда ҳимоя қилишнинг барча шаклларида фойдаланилганлиги кўрсатилган бўлиши керак.

Мурожаатда мурожаат қилувчи ишни ҳал этиш учун зарур деб ҳисоблаган бошқа маълумотлар ҳам кўрсатилиши мумкин.

44-модда. Мурожаатга илова қилинадиган ҳужжатлар

Мурожаатга қуйидагилар илова қилинади:

текширилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг ёки шарҳланиши лозим бўлган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ёхуд қонуни нормасининг матни;

тараф вакилининг ваколатини тасдиқловчи ишончнома ёки бошқа ҳужжат, бундан вакиллик лавозим бўйича амалга ошириладиган ҳоллар мустасно, шунингдек шахснинг Конституциявий судда вакил сифатида иштирок этиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларнинг нусхалари.

Конституциявий судга коллегиял орган томонидан мурожаат қилинган тақдирда, мазкур органнинг тегишли қарори тақдим этилади.

Мурожаатга суд мажлисига чақирилиши таклиф қилинаётган гувоҳлар, экспертлар ва мутахассисларнинг рўйхати, суд ҳужжатларининг нусхалари, шунингдек бошқа ҳужжатлар ҳамда материаллар илова қилиниши мумкин.

8-боб. Процессуал муддатлар

45-модда. Ишни кўриб чиқиш муддатлари

Кўриб чиқиладиган иш юзасидан Конституциявий суд қарори мурожаат кўриб чиқишга қабул қилинган кундан эътиборан уч ойдан кечиктирмасдан қабул қилинади.

46-модда. Процессуал муддатларни ҳисоблаш

Процессуал муддатлар ойлар ва кунлар билан ҳисобланади. Процессуал муддатларнинг ўтиши календарь сананинг бошланиши деб белгиланган куннинг эртасидан бошланади.

47-модда. Процессуал муддатларнинг тугаши

Ойлар билан ҳисобланадиган процессуал муддат белгиланган муддат охири ойининг тегишли кунида тугайди. Агар ойлар билан ҳисобланадиган процессуал муддатнинг тугаши тегишли санаси бўлмаган ойга тўғри келса, муддат шу ойнинг охири кунида тугайди.

Кунлар билан ҳисобланадиган процессуал муддат белгиланган муддатнинг охири кунида тугайди.

Процессуал муддатнинг охири куни иш куни бўлмаган кунга тўғри келган ҳолларда, ундан кейинги биринчи иш куни муддат тугайдиган кун ҳисобланади.

9-боб. Конституциявий судда мурожаатлар билан ишлаш, мурожаатни дастлабки тарзда ўрганиш. Мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилиш тўғрисидаги масалани ҳал этиш тартиби ва муддатлари

48-модда. Конституциявий судда мурожаатларни рўйхатга олиш

Келиб тушган мурожаат Конституциявий суднинг девонида (бундан буён матнда Девон деб юритилади) рўйхатга олинади.

Конституциявий судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга бўлмаган фуқаро ёки юридик шахс томонидан Конституциявий судга тааллуқли масала юзасидан йўлланган мурожаат тегишлилигига қараб, ушбу Қонун

42-моддасининг биринчи қисмида кўрсатилган субъектлардан бирига юборилиши мумкин.

Фуқаронинг ёки юридик шахснинг мурожаатидаги масала Конституциявий судга киритилмаган ҳолларда Конституциявий судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга бўлган субъект томонидан бу ҳақда муаллиф ҳамда Конституциявий суд хабардор қилинади.

Конституциявий судда мурожаатлар билан ишлаш тартиби Конституциявий суднинг Регламентига мувофиқ амалга оширилади.

49-модда. Мурожаатни Конституциявий суд судьялари томонидан дастлабки тарзда ўрганиш

Конституциявий суднинг раиси мурожаатни унинг ушбу Қонун талабларига мувофиқлиги нуктаи назаридан дастлабки тарзда ўрганиш учун Конституциявий суднинг бир ёки бир нечта судьясига топширади.

Мурожаатни дастлабки тарзда ўрганиш конституциявий суд ишларини юритишнинг мажбурий босқичи ҳисобланади ва ўрганиш мурожаат судьяга (судьяларга) топширилган кундан эътиборан ўн беш кунлик муддатда ўтказилади.

Дастлабки тарзда ўрганиш натижаси бўйича мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилишни рад этиш ҳақида ёки кўриб чиқиш учун қабул қилиш тўғрисида ҳулоса тайёрланади.

Конституциявий суд судьясининг (судьяларининг) мурожаатни дастлабки тарзда ўрганиш натижаси бўйича ҳулосаси юзасидан Конституциявий суд мажлисида маъруза қилинади.

Конституциявий суд томонидан мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилишни рад этиш ҳақида ёки қабул қилиш тўғрисида ажрим чиқарилади.

50-модда. Мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилишни рад этиш

Конституциявий суд қуйидаги ҳолларда мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилишни рад этади, агар:

муурожаат Конституциявий судга тааллуқли бўлмаса;

муурожаат предмети юзасидан Конституциявий суд томонидан илгари қонуний кучга кирган қарор чиқарилган бўлса;

муурожаат ушбу Қонун 42-моддасининг биринчи қисмида кўрсатилмаган давлат органидан ёки шахслардан келиб тушган бўлса, бундан ушбу Қонун 48-моддасининг иккинчи ва учинчи қисмларида назарда тутилган муурожаатлар мустасно;

фуқаролар ёки юридик шахсларнинг муурожаати ушбу Қонун 102-моддасининг биринчи қисмида белгиланган муддатни ўтказиб юбориб берилган бўлса;

мурожаат қилувчи томонидан айна бир предмет юзасидан илгари берилган мурожаат чақириб олинган ва иш юритиш тугатилган бўлса;

Конституциявий судда илгари мурожаат предмети юзасидан иш юритиш тугатилган бўлса;

мурожаатда Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги текширилиши сўралган норматив-ҳуқуқий ҳужжат бекор қилинган ёки ўз кучини йўқотган бўлса, бундан мазкур норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг тегишли муносабатларга нисбатан қўлланилганлиги натижасида ҳуқуқий оқибатлар келиб чиққан ва (ёки) давом этаётган ҳоллар мустасно.

Конституциявий суд томонидан мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилишни рад этиш тўғрисидаги ажрим мурожаат келиб тушган кундан эътиборан бир ойлик муддат ичида чиқарилади, чиқарилган ажримнинг кўчирма нусхаси мурожаат қилувчига беш кун ичида юборилади.

51-модда. Мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилиш

Конституциявий суд ушбу Қонунда назарда тутилган талабларга риоя этилган ҳолда берилган мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилади.

Мурожаатни кўриб чиқиш учун қабул қилиш тўғрисидаги ажрим мурожаат келиб тушган кундан эътиборан бир ойлик муддат ичида Конституциявий суд томонидан чиқарилади.

Ажримда иш бўйича маърузачи судья кўрсатилади.

Чиқарилган ажрим ҳақида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари ажрим қабул қилинган кундан эътиборан беш кун ичида хабардор қилинади.

52-модда. Ишларни бирлаштириш

Конституциявий суд айна бир мурожаат предмети бўйича бир неча ишни биргаликда кўриб чиқиш учун битта иш юритишга бирлаштиришга ҳақли.

Ишларни бирлаштиришга суд муҳокамаси бошлангунига қадар йўл қўйилади.

Ишларни бирлаштириш тўғрисида Конституциявий суд томонидан ажрим чиқарилади.

Бирлаштирилган ишларни кўриш муддати кейинроқ кўриб чиқишга қабул қилинган мурожаат бўйича белгиланади.

53-модда. Мурожаатни чақириб олиш

Мурожаат қилувчи мурожаатни ишни суд мажлисида кўриш бошлангунига қадар чақириб олиши мумкин.

Кўриб чиқиш учун қабул қилинган мурожаат чақириб олинган тақдирда иш юритиш тугатилади ва бу ҳақда ажрим чиқарилади.

10-боб. Ишни суд мажлисида кўриб чиқиш учун тайёрлаш

54-модда. Ишни суд мажлисида кўриб чиқишга тайёрлаш

Конституциявий суднинг раиси ишни суд мажлисида кўриб чиқишга тайёрлашга умумий раҳбарлик қилади.

Маърузачи судья (судьялар) ишни суд мажлисида кўриб чиқишга тайёрлашда:

суд мажлиси иштирокчиларини, ишда иштирок этишга жалб қилинадиган бошқа шахсларни ва органларни аниқлайди;

мурожаат мавзусига оид зарур ҳужжатларни ва бошқа маълумотларни талаб қилиб олиш бўйича таклифлар тайёрлайди;

зарур ҳолларда, сўровлар юбориш, экспертларни ва мутахассисларни жалб қилиш тўғрисида таклифлар киритади;

Конституциявий суднинг тегишли қарори лойиҳасини тайёрлайди.

55-модда. Ишни кўриб чиқиш учун тайёрлаш муддатлари

Ишни суд мажлисида кўриб чиқиш учун тайёрлаш, агар ишнинг хусусиятларидан келиб чиқиб, ушбу Қонунда бошқача муддат ва тартиб белгиланмаган бўлса, мурожаат қабул қилинган кундан эътиборан йигирма кунлик муддатдан кечиктирмасдан амалга оширилиши керак.

56-модда. Ишни кўриб чиқиш учун тайинлаш

Ишни суд мажлисида кўриб чиқиш учун тайинлаш тўғрисидаги ажрим суд томонидан уни кўриб чиқиш учун тайёрлаш тамомланган кундан эътиборан ўн кундан кечиктирмасдан чиқарилади.

Ажримнинг кўчирма нусхаси, агар ишнинг хусусиятларидан бошқача тартиб келиб чиқмаса, тарафларга, суд мажлисининг бошқа иштирокчиларига суд мажлиси ўтказиладиган кундан камида беш кун олдин юборилади.

Конституциявий суд томонидан ишни суд мажлисида кўриб чиқиш тўғрисидаги хабарнома уни ўтказиш санаси, вақти ва жойи кўрсатилган ҳолда, агар ишнинг хусусиятларидан бошқача тартиб келиб чиқмаса, суд мажлиси ўтказиладиган кундан камида беш кун олдин бошқа давлат органларига, ташкилотларга, мансабдор шахсларга ёзма ёки электрон шаклда юборилади.

Суд мажлисининг санаси, вақти ва жойи тўғрисидаги ахборот Конституциявий суднинг расмий веб-сайтига жойлаштирилади.

11-боб. Суд муҳокамаси

57-модда. Суд мажлиси ўтказиладиган жой

Суд мажлиси Конституциявий суд доимий жойлашган ерда ўтказилади.

Зарурат бўлганда суд мажлиси бошқа жойда ҳам ўтказилиши мумкин.

58-модда. Суд мажлиси

Суд мажлиси ушбу Қонунда белгиланган тартибга мувофиқ ўтказилади.

Суднинг очик мажлиси видеоконференцалоқа режимида ўтказилиши мумкин.

Суд мажлиси иштирокчилари Конституциявий судга мурожаат этганда тик турган ҳолда тушунтиришлар, кўрсатувлар беради, илтимослар қилади ва саволлар беради. Ушбу қоидадан четга чиқишга фақат суд мажлисида раислик қилувчининг рухсати билан йўл қўйилади.

Конституциявий суднинг ташаббусига ёки суд мажлиси иштирокчиларининг илтимосига кўра суд мажлисининг аудио- ёки видеоёзуви амалга оширилиши мумкин.

Иш очик суд мажлисида кўрилганда суд мажлиси иштирокчилари ва залда ҳозир бўлганлар суд мажлисининг боришини қайд этишга, овозли ёзувни амалга оширишга ҳақли. Суд мажлисини фототасвирга олишга, видеоёзувини амалга оширишга, шунингдек уни радио ва телевидение ёки Интернет жаҳон ахборот тармоғи орқали узатишга суд мажлисида раислик қилувчининг рухсати билан йўл қўйилади. Мазкур ҳаракатлар суд мажлисини ўтказишга ҳалақит бермаслиги керак ва суд мажлисида раислик қилувчи томонидан вақт бўйича чекланиши мумкин.

59-модда. Видеоконференцалоқа режимидаги суд мажлисида иштирок этиш

Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг суд мажлисида видеоконференцалоқа режимида иштирок этишини таъминлаш учун мазкур шахслар яшаш жойи, жойлашган ери ёки турган жойи бўйича судларнинг видеоконференцалоқа тизимларидан, шу жумладан мобил иловадан фойдаланиши мумкин.

Суд мажлисини видеоконференцалоқа режимида ўтказишга кўмаклашаётган суд конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларининг ва улар вакилларининг ваколатларини тасдиқловчи ишончномалар электрон шаклда юборилишини таъминлайди.

Видеоконференцалоқа режимидаги суд мажлисида иштирок этаётган экспертларга, мутахассисларга, таржимонларга уларнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари тушунтирилганлиги, шунингдек экспертлар ва таржимонлар жиноий жавобгарлик тўғрисида огоҳлантирилганлиги аудио- ва видеоёзув воситасида қайд этилади ҳамда бу ҳақда суд мажлиси баённомасида кўрсатилади.

60-модда. Суд мажлисида раислик қилувчи ва унинг ваколатлари

Суд мажлисида Конституциявий суднинг раиси, у йўқлигида ёки унинг топшириғига биноан Конституциявий суд раисининг ўринбосари раислик қилади, Конституциявий суднинг раиси ва унинг ўринбосари

бўлмаган ёки улар ўз вазифаларини бажариши мумкин бўлмаган тақдирда эса Конституциявий суднинг энг катта ёшли судьяси раислик қилади.

Суд мажлисида раислик қилувчи:

суд мажлисига раҳбарлик қилади;

муҳокаманинг ҳар томонлама, тўлиқ ва холисона бўлишини таъминлаш учун барча зарур чораларни кўради;

суд мажлисини очади, Конституциявий суд таркибини ва қандай иш кўриб чиқилиши лозимлигини эълон қилади, ким суд мажлиси котиби эканлигини, ишни кўриб чиқишда тарафлар, уларнинг вакиллари, гувоҳ, эксперт, мутахассис, таржимон ва суд мажлисининг бошқа иштирокчилари сифатида кимлар иштирок этаётганини маълум қилади;

суд мажлисига келган гувоҳларни уларнинг шахси аниқланганидан кейин суд мажлиси залидан чиқариб юборади;

суд мажлисининг ҳозир бўлган иштирокчилари шахсини, тарафлар вакиллари ваколатлари бор-йўқлигини аниқлайди;

суд мажлиси иштирокчиларига уларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятларини тушунтиради;

таржимонни била туриб нотўғри таржима қилганлик учун, экспертни била туриб ёлғон хулоса берганлик учун, гувоҳни била туриб ёлғон кўрсатувлар берганлик учун жиноий жавобгарлик тўғрисида огоҳлантиради;

тарафларга ва уларнинг вакилларига ишнинг барча ҳолатлари бўйича тушунтиришлар бериш, ўз далилларини асослаш ва саволлар бериш учун тенг имкониятлар яратади;

суд мажлисида тегишли тартибни таъминлаш чораларини кўради.

Суд мажлисида раислик қилувчи тарафнинг ёки унинг вакилининг, суд мажлиси бошқа иштирокчиларининг сўзини, агар сўзга чиқувчи кўрилатган масала предметидан четга чиқиб кетса ёхуд шаклан ёки мазмунан қўпол мулоҳазаларга йўл қўйса, суд залида белгиланган тартибни бузса, тўхтатиб қўйишга ҳақли.

Суд мажлисида раислик қилувчи Конституциявий суд судьяларининг маслаҳатхонадаги маслаҳатлашувида раислик қилади, уларнинг ўз фикрини эркин ва монеликсиз билдириши имкониятини таъминлайди.

61-модда. Суд мажлисида иштирок этаётган Конституциявий суд судьясининг ваколатлари

Суд мажлисида иштирок этаётган Конституциявий суд судьяси қуйидагиларга ҳақли:

тарафларга ва уларнинг вакилларига ҳамда суд мажлисининг бошқа иштирокчиларига саволлар беришга;

суд мажлисида муҳокама қилинаётган масалаларнинг моҳияти юзасидан суд мажлиси иштирокчиларидан тушунтиришлар олишга;

кўрилатган иш юзасидан таклифлар киритишга;

процессуал масалалар бўйича ўз фикрини билдиришга.

62-модда. Суд мажлисининг котиби

Суд мажлисининг котиби Конституциявий суд раиси томонидан Девон ходимлари орасидан тайинланади.

Суд мажлисининг котиби:

суд мажлиси иштирокчиларининг келганлигини текширади, келмаганлиги сабабларини аниқлайди ва бу ҳақда ахборот беради;

суд мажлисида раислик қилувчининг топшириқларини бажаради;

суд мажлиси баённомасини юритади ва унинг ўз вақтида расмийлаштирилишини таъминлайди;

суд мажлисини ўтказиш ва ишни кўриб чиқиш учун зарур бўлган бошқа ҳаракатларни бажаради.

63-модда. Суд муҳокамасининг бевоситалиги ва суд мажлисининг узлуксизлиги

Конституциявий суд ишни кўриб чиқиш чоғида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларини бевосита суд мажлисида эшитади, зарур ҳужжатларни ўқиб эшиттиради.

Конституциявий суднинг судьяларида ва тарафларда мавжуд бўлган ҳужжатлар, агар уларнинг мазмуни муҳокама жараёнида оғзаки баён қилинса, ўқиб эшиттирилмаслиги мумкин. Бироқ, агар Конституциявий суднинг судьяларидан ёки суд мажлиси иштирокчиларидан бирортаси уларнинг тўлиқ ёки қисман ўқиб эшиттирилишини талаб қилса, суд мажлисида раислик қилувчининг қарорига биноан ўқиб эшиттирилиши мумкин.

Конституциявий суд маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарорларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини шарҳлаш, Ўзбекистон Республикаси референдумига чиқарилаётган масалаларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида ҳулоса бериш, Ўзбекистон Республикаси Олий суди томонидан муайян ишда қўлланилиши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан кўриши мумкин. Бу ҳақда Конституциявий суд ажрим чиқаради ва конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларини хабардор қилади. Агар конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларидан бири ишни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан кўришга қарши эътироз билдирса, иш умумий тартибда кўриб чиқилади. Конституциявий суд ишни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан ушбу бобнинг қоидаларига мувофиқ кўриб чиқади.

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси конституциявий

қонунларининг, ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунлари Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномаларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш, Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса бериш, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори буйруқларининг ва (ёки) бошқа ҳужжатларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ва қонунларига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни оғзаки эшитувлар ўтказмасдан кўради.

Ҳар бир иш бўйича суд мажлиси узлуксиз ўтказилади, бундан мажлис иштирокчиларига дам олиш учун ажратилган ёки суд музокараларига тайёрлаш учун зарур бўлган вақт мустасно.

Тарафлардан бирининг илтимосномасига кўра бошқа тараф тақдим этган материалларни қўшимча ўрганиш учун, шунингдек мажлиснинг боришига тўсқинлик қилувчи ҳолатлар юзага келган тақдирда суд мажлисида танаффус қилиниши мумкин.

64-модда. Суд мажлиси залидаги тартиб

Конституциявий суд судьялари суд мажлиси залига кираётганда ва ундан чиқаётганда суд мажлиси залида ҳозир бўлганларнинг барчаси ўрнидан туради.

Суд мажлиси иштирокчилари Конституциявий судга: «Ҳурматли Конституциявий суд» деган сўзлар билан мурожаат этади.

Суд мажлиси залида ҳозир бўлганлар Конституциявий судга, мажлис залида ҳозир бўлган бошқа шахсларга ҳурмат билан муносабатда бўлиши, тартибга риоя этиши ва раислик қилувчининг фармойишларига бўйсунishi шарт.

Суд мажлисида тартиб бузилган тақдирда, раислик қилувчи тартибни бузган шахсни суд номидан огоҳлантиради. Тартиб такроран бузилган тақдирда, мазкур шахс раислик қилувчининг фармойиши билан суд мажлиси залидан чиқариб юборилиши мумкин.

Конституциявий суд томонидан қабул қилинган қарорни суд мажлиси залида ҳозир бўлганлар тик турган ҳолда эшитади.

65-модда. Суд мажлисини кейинга қолдириш

Конституциявий суд қуйидаги ҳолларда суд мажлисини кейинга қолдиради, агар:

Конституциявий суднинг ваколатли таркиби мавжуд бўлмаса;
суд мажлисига тараф, унинг вакили, шунингдек мутахассис, эксперт, таржимон келмаганда, агар уларнинг келмаслиги ишни моҳияти бўйича ҳал қилишга таъсир кўрсатиши мумкин бўлса;

хужжатлар ва бошқа ёзма материаллар, агар улар ишни ҳал қилиш учун муҳим аҳамиятга эга бўлса, тақдим этилмаса ёки ўз вақтида тақдим этилмаса;

ишни кўришни кейинга қолдириш тўғрисида Конституциявий суднинг судьяси ёхуд қўшимча материалларни талаб қилиб олиш зарурлиги муносабати билан тараф, унинг вакили илтимос қилса;

ишни ҳар томонлама, тўлиқ ва холисона кўриб чиқишга тўсқинлик қилувчи бошқа ҳолатлар мавжуд бўлса, шу жумладан суд мажлисида тартиб бузилса.

Суд мажлисини кейинга қолдириш тўғрисида ажрим чиқарилади. Бунда Конституциявий суд суд мажлиси кейинга қолдирилаётган санани белгилайди.

Кўриб чиқилиши кейинга қолдирилган иш бўйича суд мажлиси бошидан ёки кейинга қолдирилган жойидан бошланади.

Конституциявий суд томонидан илгари эшитилган гувоҳни, экспертни, мутахассисни такроран чақириш фақат Конституциявий суд томонидан зарур деб топилган тақдирда амалга оширилади.

66-модда. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларига уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтириш

Суд мажлисида раислик қилувчи тарафларга, уларнинг вакилларига, суд мажлисининг бошқа иштирокчиларига уларнинг ушбу Қонуннинг 6-бобида назарда тутилган ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтиради.

67-модда. Тарафларнинг илтимосномалари ва уларни ҳал этиш тартиби

Суд мажлисида раислик қилувчи ишни моҳияти бўйича кўриш бошлангунига қадар тарафлардан уларда ишга тааллуқли илтимосномалар бор-йўқлигини аниқлайди.

Ёзма ёки электрон илтимосномалар суд мажлисида ўқиб эшиттирилади ва иш материалларига қўшиб қўйилади, оғзаки илтимосномалар суд мажлиси баённомасига киритилади.

Конституциявий суд тарафларнинг фикрларини инобатга олган ҳолда илтимосномани қаноатлантириш ёки уни қаноатлантиришни рад этиш тўғрисида ажрим чиқаради.

68-модда. Иш юритишни тугатиш

Конституциявий суд, агар суд мажлиси давомида қуйидагилар аниқланса, иш юритишни тугатади:

муружаат Конституциявий судга тааллуқли бўлмаса;

конституциявийлиги текширилаётган норматив-ҳукукий ҳужжат бекор қилинган ёки ўз кучини йўқотган бўлса, бундан мазкур норматив-ҳукукий ҳужжатнинг тегишли муносабатларга нисбатан қўлланилганлиги натижасида ҳукукий оқибатлар келиб чиққан ва (ёки) давом этаётган ҳоллар мустасно;

мурожаат предмети бўйича Конституциявий суд томонидан илгари кучга кирган қарор чиқарилган бўлса;

кўриб чиқиш учун қабул қилинган мурожаат мурожаат қилувчи томонидан чақириб олинган бўлса.

Иш юритишни тугатиш ҳақида Конституциявий суд ажрим чиқаради.

69-модда. Иш юритишни тугатиш оқибатлари

Иш юритиш тугатилган тақдирда, айти бир шахс айти бир предмет бўйича судга такроран мурожаат қилиши мумкин эмас.

70-модда. Иш юритишни тўхтатиб туриш ва тиклаш

Конституциявий суднинг ишни юритишига ўзига боғлиқ бўлмаган тўсқинлик қилувчи ҳолатлар юзага келганда мурожаат юзасидан иш юритиш тўхтатиб турилиши мумкин. Конституциявий суднинг иш юритишни тўхтатиб туриш тўғрисидаги ажримида иш юритишни тўхтатиб туриш учун асос бўлган ҳолатлар кўрсатилиб ўтилади.

Иш юритиш тўхтатиб турилганда мурожаатни кўриб чиқиш муддати ҳам тўхтатиб турилади.

Иш юритишни тўхтатиб туриш учун асос бўлган ҳолатлар бартараф этилгач, иш юритиш Конституциявий суднинг ажримида асосан қайта тикланади.

Конституциявий суд иш юритишни тўхтатиб туриш ва уни тиклаш тўғрисида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчиларини хабардор қилади.

71-модда. Ишни моҳияти бўйича кўришнинг бошланиши

Ишни моҳияти бўйича кўриш маърузачи судьянинг маърузаси билан бошланади. Маърузачи судья мурожаатнинг моҳиятини, Конституциявий суд томонидан ишни кўришнинг ҳукукий асосларини баён этади, шунингдек ишни суд мажлисида кўришга тайёрлашда кўрилган чоралар тўғрисида ахборот беради.

Маърузачи судьяга раислик қилувчи ва судьялар саволлар беришга ҳақли.

72-модда. Тарафларнинг тушунтиришлари

Маърузачи судьянинг маърузасидан кейин Конституциявий суд тарафларнинг, улар вакилларининг ишнинг моҳияти бўйича тушунтиришларини эшитади.

Мурожаат қилувчи, унинг вакили ўз тушунтиришларида мурожаатнинг моҳиятини ва кўриб чиқиладиган масала юзасидан ўзининг нуқтаи назарини баён этади.

Бошқа тараф, унинг вакили мурожаатга оид эътирозларини асослаш учун ўз нуқтаи назарини баён этади.

Тарафларнинг, улар вакилларининг тушунтиришлари эшитиб бўлинганидан кейин суд мажлисида раислик қилувчи уларга ўз нуқтаи назарини ва келтирган важларини аниқлаштиришга тааллуқли саволлар беришга ҳақли, шундан кейин саволлар бериш имконияти маърузачи судьяга ва Конституциявий суднинг бошқа судьяларига берилади.

Тарафларга, уларнинг вакилларига суд мажлисининг бошқа иштирокчилари томонидан саволлар берилиши мумкин.

Экспертлар, мутахассислар тарафларга, уларнинг вакилларига эксперт хулосасини бериш, мутахассис фикрини баён этиш учун зарур бўлган масала бўйича саволлар бериши мумкин.

73-модда. Гувоҳларнинг кўрсатувлари

Гувоҳларнинг кўрсатувларини эшитиш навбати суд томонидан белгиланади.

Суд мажлисида раислик қилувчи гувоҳга кўриб чиқиладиган ишнинг моҳияти юзасидан ўзига маълум бўлган барча ҳолатларни баён қилишни таклиф этади. Кўрсатувлардан кейин гувоҳга саволлар берилиши мумкин.

Гувоҳга у қайси тарафнинг аризасига биноан чақирилган бўлса, ўша тараф биринчи бўлиб саволлар беради, сўнгра бошқа тараф, шунингдек суд мажлисининг ўзга иштирокчилари саволлар беради. Конституциявий суднинг ташаббуси билан чақирилган гувоҳга Конституциявий судга мурожаат қилган тараф биринчи бўлиб саволлар беради.

Конституциявий суд судьялари гувоҳга исталган пайтда саволлар беришга ҳақли.

Агар гувоҳ ўзи билган маълумотларнинг манбаини кўрсатиб бера олмаса, у маълум қилган маълумотлар далил ҳисобланмайди.

74-модда. Иш материалларини текшириш

Суд мажлисида раислик қилувчининг таклифига биноан маърузачи судья ҳужжатларни ва ишнинг бошқа материалларини ўқиб эшиттиради. Шундан кейин тарафлар, уларнинг вакили ишнинг эълон қилинган материаллари бўйича тушунтиришлар бериши мумкин.

Конституциявий суд ўз ташаббуси билан ёки суд мажлиси иштирокчиларининг илтимосномасига кўра ишни кўриш учун зарур бўлган ҳужжатларни, бошқа материалларни қўшимча равишда сўраб олишга, шунингдек зарурат бўлганда суд мажлисига гувоҳларни, экспертларни, мутахассисларни чақиришга ҳақли.

Илтимосномалар мавжуд бўлмаган тақдирда, суд мажлисида раислик қилувчи иш материалларини текшириш тамомланган деб эълон қилади.

75-модда. Экспертга ва мутахассисга савол бериш

Тарафларнинг тушунтиришлари эшитилганидан ва иш материаллари текширилганидан кейин маърузачи судья экспертнинг хулосасини ўқиб эшиттиради, шундан сўнг экспертга хулосани тушунтириш ва тўлдириш мақсадида саволлар берилиши мумкин.

Мутахассиснинг суд мажлисида берган фикрини тушунтириш ва тўлдириш мақсадида унга савол берилади.

Тарафлар раислик қилувчининг рухсати билан экспертга ва мутахассисга саволлар беришга ҳақли.

Суд мажлисида раислик қилувчи ва судьялар экспертга ҳамда мутахассисга исталган пайтда саволлар беришга ҳақли.

76-модда. Ишни моҳияти бўйича кўриб чиқишни тамомлаш

Иш материаллари текширилганидан кейин суд мажлисида раислик қилувчи ишни моҳияти бўйича муҳокама қилиш тамомланганлигини ва суд музокараларига ўтилганлигини эълон қилади.

77-модда. Суд музокаралари

Суд музокаралари тарафларнинг иш бўйича ўз нуқтаи назарини асослаш бўйича оғзаки чиқишларидан иборат бўлади.

Суд музокараларида биринчи бўлиб Конституциявий судга мурожаат қилган тараф, кейин бошқа тараф сўзга чиқади.

78-модда. Ишнинг моҳияти бўйича муҳокамасини тиклаш

Агар Конституциявий суд суд музокараларини эшитиб, ишни тўғри ҳал этиш учун муҳим аҳамиятга эга бўлган янги ҳолатларни аниқлашни, янги далилларни текширишни зарур деб топса, ишни моҳияти бўйича муҳокама қилиш янгидан бошланади.

79-модда. Қарор қабул қилиш учун суднинг маслаҳатхонага кириши

Суд музокараларидан кейин раислик қилувчи иш бўйича қабул қилинган қарорни эълон қилиш санаси ҳақида конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари хабардор қилинишини маълум қилади ва Конституциявий суд иш бўйича қарор қабул қилиш учун маслаҳатхонага киради.

80-модда. Конституциявий суд қарорини ўқиб эшиттириш

Конституциявий суд қарори суд мажлисида раислик қилувчи томонидан ўқиб эшиттирилади.

Конституциявий суд қарори ўқиб эшиттирилганидан кейин раислик қилувчи унинг мазмунини тушунтиради ва иш бўйича мажлисни ёпиқ деб эълон қилади.

12-боб. Конституциявий суднинг ҳужжатлари

81-модда. Конституциявий суд ҳужжатларининг турлари

Конституциявий суд кўрилатган ва ҳал этилатган масала бўйича қарор, хулоса ва ажрим қабул қилади.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг, Ўзбекистон Республикаси давлатлараро шартномавий ва бошқа мажбуриятларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларига шарҳ бериш тўғрисида кўриб чиқилган ишнинг моҳияти бўйича Конституциявий суднинг якуний тўхтамлари қарор деб номланади. Конституциявий суд қарорни Ўзбекистон Республикаси номидан қабул қилади.

Конституциявий суднинг ваколатига киритилган бошқа масалалар юзасидан кўриб чиқилган ишнинг моҳияти бўйича Конституциявий суднинг якуний тўхтами хулоса деб номланади.

Ишнинг моҳияти бўйича ҳал этилмайдиган масалаларни кўриш натижалари юзасидан Конституциявий суд ажрим қабул қилади.

Конституциявий суд ўз фаолиятини ташкил этиш масалалари юзасидан ҳам қарорлар қабул қилади.

82-модда. Конституциявий суд қарорини қабул қилиш тартиби

Конституциявий суд, қоида тариқасида, фақат кўриб чиқилган муайян масала юзасидан қарор қабул қилади.

Конституциявий суднинг қарори очик овоз бериш йўли билан қабул қилинади. Овоз бериш Конституциявий суднинг судьяларидан бирма-бир сўраб чиқиш орқали ўтказилади. Раислик қилувчи ҳаммадан кейин овоз беради.

Конституциявий суднинг судьяси овоз беришда бетараф қолишга ёки иштирок этмасликка ҳақли эмас.

Конституциявий суднинг қарори, агар суд мажлисида ҳозир бўлган Конституциявий суд судьяларининг кўпчилиги уни ёқлаб овоз берган бўлса, қабул қилинган деб ҳисобланади. Овозлар тенг бўлиниб қолган тақдирда, раислик қилувчининг овози ҳал қилувчи ҳисобланади.

Конституциявий суднинг кўпчилик фикрига қўшилмаган судьяси Конституциявий суднинг қарорига имзо қўйиши шарт ва у ўзининг алоҳида фикрини ёзма шаклда баён этишга ҳақли, алоҳида фикр ёпиқ конвертда ишга қўшиб қўйилади, лекин эълон қилинмайди. Конституциявий суд ишларини юритиш иштирокчилари Конституциявий суд судьясининг алоҳида фикри билан таништирилмайди.

Конституциявий суднинг судьялари қарор қабул қилиш чоғидаги муҳокама мазмуни тўғрисидаги, Конституциявий суд таркибига кирган айрим судьяларнинг нуқтаи назари ҳақидаги маълумотларни бирор-бир шахсга маълум қилишга ва судьялар маслаҳатлашуви сирини бошқа усулда ошкор қилишга ҳақли эмас.

**83-модда. Конституциявий суд қарорининг мазмуни.
Қарорни имзолаш**

Конституциявий суднинг қарори кириш, баён, асослантирувчи ва хулоса қисмларидан иборат бўлади.

Қарорнинг кириш қисмида:

қарор қабул қилган суднинг номи, қарорнинг номланиши, у қабул қилинган сана ва жой;

Конституциявий суднинг таркиби;

суд мажлисининг котиби;

суд мажлисининг иштирокчилари тўғрисидаги маълумотлар;

мурожаатда кўрсатилган талаблар;

Конституциявий суд мазкур ишни Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг ва ушбу Қонуннинг қайси нормаларига мувофиқ кўриб чиққан бўлса, ўша нормалари кўрсатилади.

Қарорнинг баён қисмида Конституциявий судга келиб тушган мурожаатнинг, ишда иштирок этувчи шахслар тушунтиришларининг, аризалари ва илтимосларининг қисқача мазмуни кўрсатилади.

Қарорнинг асослантирувчи қисмида:

ишнинг Конституциявий суд томонидан аниқланган ва қарорнинг асосига қўйилган ҳақиқий ҳолатлари;

суднинг иш ҳолатлари тўғрисидаги хулосаларига асос бўлган далиллар;

Конституциявий суд қарор қабул қилишда таянган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар кўрсатилади.

Қарорнинг хулоса қисмида кўриб чиқилган иш якунлари бўйича Конституциявий суднинг якуний хулосалари, унинг кучга кириш тартиби, шунингдек уни ижро этиш ҳамда эълон қилиш тартиби, муддатлари ва ўзига хос хусусиятлари кўрсатилади.

Конституциявий суднинг қарори овоз беришда иштирок этган Конституциявий суднинг барча судьялари томонидан имзоланади.

Агар Конституциявий суднинг қарори электрон шаклда шакллантирилган бўлса, у судьялар томонидан электрон рақамли имзо билан тасдиқланади.

84-модда. Конституциявий суд ҳужжатларини расмий эълон қилиш ва уларнинг кучга кириши

Конституциявий суднинг қарорлари ва хулосалари оммавий ахборот воситаларида ҳамда Конституциявий суднинг расмий веб-сайтида эълон қилинади.

Конституциявий суд ажримлари Конституциявий суднинг ихтиёрига кўра эълон қилинади.

«Ўзбекистон Республикаси қонунчилик тўплами», «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари, «Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг Ахборотномаси», шунингдек Ўзбекистон Республикаси қонунчилик маълумотлари миллий базаси Конституциявий суднинг қарорлари ва хулосалари эълон қилинадиган расмий манбалардир.

Конституциявий суднинг қарорлари ва хулосалари қабул қилинган кундан эътиборан уч кун ичида расмий эълон қилиниши лозим ҳамда расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Конституциявий суднинг қарорлари тарафларга ва конституциявий суд ишларини юритишнинг бошқа иштирокчиларига юборилади. Конституциявий суднинг қарорлари Конституциявий суд раисининг топшириғига мувофиқ бошқа ташкилотларга ҳам юборилиши мумкин.

Давлат сирларини ёки қонун билан қўриқладиган, ошкор этилмайдиган бошқа ахборотни ўз ичига олган маълумотлар эълон қилинмайди.

85-модда. Конституциявий суд ҳужжатларининг юридик кучи

Конституциявий суднинг ҳужжати қатъий ва унинг устидан шикоят қилиниши мумкин эмас.

Конституциявий суднинг қарорига ёки хулосасига кўра Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат ёки унинг бир қисми ўзининг амал қилишини тугатади.

Ушбу модданинг иккинчи қисмида назарда тутилган ҳужжатни қабул қилган давлат органи ўз ҳужжатини уч ойдан кечиктирмасдан ёки Конституциявий суднинг қарорида белгиланган муддатда Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлаштириши керак.

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топилган норматив-ҳуқуқий ҳужжат асосида қарорлар қабул қилган давлат органлари уларни бир ой ичида қайтадан кўриб чиқиши керак.

Конституциявий суд томонидан Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топилган қонун қўлланилган суд ҳужжатлари қонунда белгиланган тартибда қайта кўриб чиқилади.

86-модда. Конституциявий суднинг қарорини қайта кўриб чиқиш

Конституциявий суднинг қарори қуйидаги ҳолларда унинг ташаббуси билан қайта кўриб чиқилиши мумкин:

қарор қабул қилинган пайтда Конституциявий судга номаълум бўлган янги очилган ҳолатлар муносабати билан;

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қарор қабул қилинишига асос бўлган нормаси ўзгарганда;

Конституциявий суд мазкур қарорни конституциявий суд ишларини юритишнинг белгиланган тартиби бузилган ҳолда қабул қилинган деб топган тақдирда.

Конституциявий суднинг қарорини бекор қилиш ва ишни қайта кўриб чиқиш юзасидан ажрим чиқарилади.

Ишни қайта кўриб чиқиш умумий тартибда амалга оширилади.

87-модда. Конституциявий суд ажримининг мазмуни

Конституциявий суд ажримида қуйидагилар кўрсатилади:

ажрим чиқарилган сана ва жой;

суд таркиби ва суд мажлисининг котиби;

суд мажлисининг иштирокчилари тўғрисидаги маълумотлар;

муружаат предмети;

суд ажрим чиқаришда таянган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар;

кўриб чиқиладиган масала бўйича ҳулоса.

Ишнинг хусусиятига қараб, ажримда бошқа маълумотлар ҳам акс эттирилиши мумкин.

Конституциявий суднинг ажрими уни чиқаришда иштирок этган судьялар томонидан имзоланади.

Агар Конституциявий суднинг ажрими электрон шаклда шакллантирилган бўлса, у судьялар томонидан электрон рақамли имзо билан тасдиқланади.

88-модда. Ажримнинг нусхасини юбориш

Ажримнинг нусхаси тарафларга ажрим чиқарилган кундан эътиборан беш кун ичида юборилади ёки тилхат олиб топширилади, тарафларнинг электрон почта манзиллари мавжуд бўлган тақдирда ажрим электрон ҳужжат тарзида юборилиши мумкин.

89-модда. Конституциявий суднинг иш юритишга оид ҳужжатларини тузиш (тайёрлаш)

Суд мажлисига тайёргарлик кўриш босқичида иш юритишга оид ҳужжатлар тузилади.

Конституциявий суднинг иши ёзма ва электрон шаклда тузилади.

Конституциявий суднинг иши электрон шаклда тузилганда ишда иштирок этувчи шахслар ва конституциявий суд ишларини юритишнинг бошқа иштирокчилари ҳужжатларни судга электрон шаклда тақдим этади. Ишда иштирок этувчи шахслар ва бошқа иштирокчилар томонидан судга тақдим этилган ёзма ҳужжатлар электрон шаклда ишга қўшиб қўйилади.

Конституциявий суднинг иши электрон шаклда шакллантирилганда суд ҳужжатлари судьяларнинг электрон рақамли имзоси билан тасдиқланади.

Бунда суд мажлиси баённомаси раислик қилувчи ва суд мажлиси котибининг электрон рақамли имзоси билан тасдиқланади.

Иш юритиш тўлиқ ёки қисман электрон шаклда амалга оширилиши мумкин, бу ҳақда ажрим чиқарилади.

Техник воситалардан ва ахборот хизматларидан фойдаланиш тартиби Конституциявий суднинг Регламентида ҳамда бошқа қонунчилик ҳужжатларида белгиланади.

13-боб. Суд мажлисининг баённомаси

90-модда. Суд мажлиси баённомасининг мазмуни

Суд мажлисида суд мажлисининг баённомаси юритилади.

Суд мажлисининг баённомасида қуйидаги маълумотлар кўрсатилади:

суд мажлисининг вақти ва жойи;

суднинг таркиби ва суд мажлисининг котиби;

ишнинг номи ва рақами;

ишда иштирок этувчи шахсларнинг келган-келмаганлиги тўғрисидаги маълумотлар;

Конституциявий суднинг ҳаракатлари, улар суд мажлисида қай тартибда бажарилган бўлса, шу тартибда, уларнинг натижалари;

Конституциявий суднинг маслаҳатхонага кирмасдан ўз жойида қабул қилинган ажримлари;

тарафларнинг тушунтиришлари ва ишда иштирок этувчи шахсларнинг илтимосномалари;

ишни кўриш жараёнида судга тақдим этилган далиллар ҳақидаги маълумотлар;

гувоҳларнинг кўрсатувлари, экспертларнинг хулосалари ва мутахассисларнинг фикрлари, уларга берилган саволлар ҳамда олинган жавоблар;

конституциявий суд ишларини юритиш бошқа иштирокчиларининг чиқишлари;

суд музокараларининг мазмуни;

Конституциявий суднинг қарорини ўқиб эшиттириш ҳақидаги маълумотлар.

Агар суд мажлиси вақтида аудио- ёки видеоёзув қўлланилган бўлса, аудио- ёки видеоёзув баённомага қўшиб қўйилади ва бу ҳақда суд мажлисининг баённомасига ёзув киритилади.

Суд мажлисининг баённомаси раислик қилувчи ва суд мажлисининг котиби томонидан имзоланади, агар баённома электрон шаклда шакллантирилган бўлса, электрон рақамли имзо билан тасдиқланади ҳамда ишга қўшиб қўйилади.

Суд мажлисининг баённомаси суд мажлиси тугаган пайтдан эътиборан уч кун ичида расмийлаштирилиши керак.

Конституциявий суд ташаббуси билан суд мажлиси тўғридан-тўғри эфир оркали узатилиши мумкин ва бу ҳақда суд мажлиси баённомасида қайд этилади.

**91-модда. Суд мажлисининг баённомаси билан танишиш
ва унинг юзасидан фикр-мулоҳазалар билдириш**

Тарафлар суд мажлисининг баённомаси имзоланган кундан эътиборан беш кун ичида у билан танишиб чиқишга ва у бўйича фикр-мулоҳазаларини билдиришга ҳақли, ушбу фикр-мулоҳазалар улар берилган кундан эътиборан беш кун ичида, Конституциявий суд томонидан тарафларни чақирмасдан кўриб чиқилиши керак. Конституциявий суд фикр-мулоҳазаларга рози бўлган тақдирда, уларни қабул қилади, рози бўлмаган тақдирда эса уларни рад этади ва бу ҳақда ажрим чиқаради. Суд мажлисининг бошқа иштирокчилари суд мажлисида раислик қилувчининг рухсати билан суд мажлиси баённомаси билан танишиб чиқиши мумкин.

**14-боб. Мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг
ҳолати тўғрисидаги ахборотни қабул қилиш**

**92-модда. Мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг
ҳолати тўғрисидаги ахборотни кўриб чиқиш тартиби**

Конституциявий суд конституциявий судлов ишларини юритиш амалиётини умумлаштириш натижалари юзасидан ҳар йили мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг ҳолати тўғрисида ахборот (бундан буён матнда Ахборот деб юритилади) тайёрлайди.

Ахборот ҳар йилнинг биринчи чорагида суд мажлисида кўриб чиқилади ва қарор билан тасдиқланади.

**93-модда. Мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг
ҳолати тўғрисида ахборот тақдим этиш**

Ахборот Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарига ва Ўзбекистон Республикаси Президентига юборилади.

Конституциявий суднинг Ахборотни тасдиқлаш тўғрисидаги қарори ушбу Қонунда белгиланган тартибда эълон қилинади.

**94-модда. Мамлакатдаги конституциявий қонунийликнинг
ҳолати тўғрисидаги ахборот бўйича ижро**

Ахборотда берилган тақлифлар ва тавсиялар масъул давлат органлари томонидан кўриб чиқилиши мажбурийдир.

Масъул давлат органларининг Ахборотда берилган тақлифлар ва тавсияларни кўриб чиқиш натижалари Конституциявий суд мажлисида муҳокама қилинади.

15-боб. Суд чиқимларининг ва харажатларнинг ўрнини қоплаш

95-модда. Суд чиқимлари

Суд чиқимлари гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар ва таржимонларга тўланиши лозим бўлган суммалардан, шунингдек ишни кўриб чиқиш билан боғлиқ бошқа харажатлардан иборат бўлади.

96-модда. Гувоҳларнинг, экспертларнинг, мутахассисларнинг ва таржимонларнинг харажатлари ўрнини қоплаш

Конституциявий судда ишларни кўриб чиқиш муносабати билан жалб этилган гувоҳларга, экспертларга, мутахассисларга ва таржимонларга қонунчиликка мувофиқ харажатларининг ўрни қопланади.

Конституциявий судда ишларни кўриб чиқиш муносабати билан жалб этилган экспертларга, мутахассисларга ва таржимонларга қонунчиликка мувофиқ ҳақ тўланади.

16-боб. Айрим тоифадаги ишлар бўйича иш юритишнинг ўзига хос хусусиятлари

97-модда. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги хусусида шубҳа туғдирган аниқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар юзасидан қарорлар қабул қилади.

Конституциявий суд норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини текшириб, текширилган ҳужжатга асосланган ёхуд унинг қоидаларини такрорлайдиган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар хусусида ҳам, гарчи Конституциявий суд кўриб чиқиши учун киритилган мурожаатда улар тўғрисида сўз юритилмаган бўлса-да, бир вақтнинг ўзида қарор чиқаришга ҳақли.

Конституциявий суд норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини тўлиқлигича ёки унинг бир қисмини текшираётганда:

нормалар мазмуни бўйича;

норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг шакли бўйича;

давлат органлари ва мансабдор шахслар ўртасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси билан белгиланган ваколатларнинг чегараланиши нуқтаи назаридан;

норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг қабул қилиниши, имзоланиши, шунингдек расмий эълон қилиниши ва амалга киритилиши тартиби бўйича унинг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқлигини аниқлайди.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

норматив-ҳуқуқий ҳужжатни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

норматив-ҳуқуқий ҳужжатни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топиш тўғрисида.

Қонуннинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини текшириш тўғрисидаги ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қонунни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ деб топиб, унда мазкур қонуннинг ёки унинг бир қисмининг амалиётда нотўғри ёхуд зиддиятли тарзда қўлланилишига олиб келган ноаниқликлар топилган тақдирда, ушбу Қонун нормасига расмий шарҳ беришга ҳақли.

Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда, ушбу модданинг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

Ўзбекистон Республикасининг давлатлараро шартномавий ёки бошқа мажбуриятини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ деб топиш тўғрисида.

98-модда. Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунларининг, ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунлари Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномаларининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси конституциявий қонунининг, ратификация қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонуни Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан имзолангунига қадар – Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномасининг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 97-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Қонунини, Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномасини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш ҳақида;

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Қонунини, Ўзбекистон Республикаси халқаро шартномасини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топиш ҳақида.

Ушбу моддада назарда тутилган ишлар бўйича Конституциявий суд тегишли хужжатлар олинган кундан эътиборан ўн беш кундан кечиктирмасдан қарор қабул қилади.

99-модда. Ўзбекистон Республикаси референдумига чиқарилаётган масалаларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида хулоса бериш ҳақидаги ишларни юритиш

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикаси референдумига чиқарилаётган масалаларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги хулосалардан бирини беради:

Ўзбекистон Республикаси референдумига чиқарилаётган масалани Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

Ўзбекистон Республикаси референдумига чиқарилаётган масалани Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топиш ҳақида.

Ушбу моддада назарда тутилган ишлар бўйича Конституциявий суд тегишли хужжатлар олинган кундан эътиборан ўн беш кундан кечиктирмай қарор қабул қилади.

100-модда. Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқлиги тўғрисида хулоса бериш ҳақидаги ишларни юритиш

Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига, Қорақалпоғистон Республикаси қонунларининг Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 97-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш якунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги хулосалардан бирини беради:

Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

Қорақалпоғистон Республикаси Конституциясини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топиш ҳақида;

Қорақалпоғистон Республикаси қонунини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг қонунига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

Қорақалпоғистон Республикаси қонунини ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг қонунига мувофиқ деб топиш ҳақида.

**101-модда. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси
ва қонунлари нормаларини шарҳлаш тўғрисидаги
ишларни юритиш**

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини расмий шарҳлаш уларда нормаларнинг амалиётда нотўғри ёки зиддиятли тарзда қўлланилишига олиб келган ноаниқликлар топилган тақдирда амалга оширилади.

Конституциявий судга Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини расмий шарҳлаш ҳақидаги мурожаатда Конституцияда ва қонунда уларнинг амалиётда нотўғри ёки зиддиятли тарзда қўлланилишига олиб келган ноаниқликлар мавжудлигига доир важлар ҳамда далиллар кўрсатилган бўлиши керак.

Ишни кўриш якунлари бўйича Конституциявий суд қарор қабул қилади, унинг ҳулоса қисмида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ёки қонуни нормасига расмий шарҳ бўлиши керак.

Конституциявий суд зарур ҳолларда, Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий қонунлари нормалари амалиётда тўғри қўлланилишини таъминлаш мақсадида уларга ўз ташаббуси билан расмий шарҳ бериши мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари нормаларини расмий шарҳлаш жараёнида уларга нормаларни аниқлаштиришга қаратилган тузатишлар, ўзгартиришлар, қўшимчалар киритилишига йўл қўйилмайди.

**102-модда. Фуқаролар ва юридик шахсларнинг конституциявий
ҳуқуқлари бузилганлиги устидан шикоятлар бўйича
муайян ишда қўлланилган қонуннинг Ўзбекистон
Республикаси Конституциясига мувофиқлигини
аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш**

Конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари муайян ишда қўлланилган ва Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ бўлмаган қонунда бузилган деб ҳисобловчи фуқаролар ҳамда юридик шахсларнинг шикоятлари, агар судда ҳимоя қилишнинг бошқа барча воситаларидан фойдаланиб бўлинган бўлса, суд томонидан ишни кўриб чиқиш натижаси бўйича охириги суд ҳужжати қабул қилинган кундан эътиборан бир йилдан кечиктирмасдан берилади.

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг конституциявий ҳуқуқлари ҳамда эркинликлари бузилганлиги устидан шикоятда кўрсатилган қонуннинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 97-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш яқунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

қонунни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

қонунни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ деб топиш ҳақида.

103-модда. Муайян ишда қўлланилиши лозим бўлган норматив-хуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлигини аниқлаш юзасидан Ўзбекистон Республикаси Олий суди томонидан киритилган мурожаатлар тўғрисидаги ишларни юритиш

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг муайян ишда қўлланилиши лозим бўлган норматив-хуқуқий ҳужжатларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида судлар ташаббуси билан киритилган мурожаати ушбу Қонуннинг 97-моддасида белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди томонидан муайян иш бўйича қўлланилиши лозим бўлган норматив-хуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисида судлар ташаббуси билан Конституциявий судга мурожаат киритилиши судда тегишли иш бўйича иш юритишни тўхтатиш учун асос бўлади.

Агар Конституциявий суд мурожаатда кўрсатилган муайян иш бўйича суд томонидан қўлланилиши лозим бўлган норматив-хуқуқий ҳужжатни ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида қарор қабул қилса, суд иш юзасидан бундай норматив-хуқуқий ҳужжатни қўлламайди.

Муайян ишда қўлланилиши лозим бўлган норматив-хуқуқий ҳужжатнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқлиги тўғрисидаги иш юзасидан қарор Ўзбекистон Республикаси Олий судининг мурожаати кўриб чиқиш учун қабул қилинган кундан эътиборан бир ойдан кечиктирмай Конституциявий суд томонидан қабул қилинади.

104-модда. Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори буйруқларининг ва (ёки) бошқа ҳужжатларининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқлигини аниқлаш тўғрисидаги ишларни юритиш

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори буйруқларининг ва (ёки) бошқа ҳужжатларининг (бундан индивидуал хусусиятга эга бўлган

хужжатлар мустасно) ёки улар бир қисмининг Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқлигини аниқлаш чегаралари ишнинг ўзига хос хусусиятлари ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонун 97-моддасининг учинчи қисмига мувофиқ белгиланади.

Ишни кўриб чиқиш яқунлари бўйича Конституциявий суд қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг буйруғини ва (ёки) бошқа ҳужжатини (бундан индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат мустасно) ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқ эмас деб топиш тўғрисида;

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг буйруғини ва (ёки) бошқа ҳужжатини (бундан индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат мустасно) ёки унинг бир қисмини Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқ деб топиш ҳақида.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг Конституциявий суд қарорига кўра Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқ эмас деб топилган буйруғи ва (ёки) бошқа ҳужжати (бундан индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат мустасно) ўзининг амал қилишини тугатади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Конституциявий суднинг қарори асосида ўзининг буйруғини ва (ёки) бошқа ҳужжатини (бундан индивидуал хусусиятга эга бўлган ҳужжат мустасно) бир ойдан кечиктирмасдан Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига ва қонунларига мувофиқлаштириши керак.

17-боб. Яқунловчи қоидалар

105-модда. Конституциявий суднинг халқаро ташкилотлар ва хорижий мамлакатлар конституциявий назорат органлари билан ҳамкорлиги

Конституциявий суд хорижий мамлакатларнинг конституциявий назорат органлари томонидан ташкил этилган халқаро ташкилотларга аъзо бўлиши мумкин.

Конституциявий суд халқаро ташкилотлар ва хорижий мамлакатларнинг конституциявий назорат органлари билан ҳамкорлик қилиши, декларациялар, англашув меморандумлари, аҳдлашув баённомалари, ҳамкорлик режалари тузиши, шунингдек ўзаро тажриба ҳамда ахборот алмашиш соҳасида ҳамкорлик қилиши мумкин.

106-модда. Конституциявий суднинг девони

Конституциявий суднинг фаолиятини таъминлаш учун девон ташкил этилади.

Конституциявий суд девони:

Конституциявий суд фаолиятини ташкилий, илмий, ахборот-таҳлилий, моддий-техника жиҳатидан таъминлайди;

Конституциявий суд ҳужжатларининг давлат органлари томонидан ижро этилиш ҳолатини мониторинг қилиб боради ва умумлаштиради;
ушбу Қонунда ва Конституциявий суднинг Регламентида белгиланган бошқа ваколатларни амалга оширади.

Девоннинг тузилмаси ва штат бирлиги ажратилган маблағлар доирасида Конституциявий суд раиси томонидан тасдиқланади.

Девон ходимларига мансаб даражаларини белгилаш ва бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари томонидан тасдиқланадиган низомда белгиланади.

107-модда. Конституциявий судда судьялик лавозимига номзодлар захираси

Конституциявий судда судьялар таркибини юқори малакали мутахассислар билан таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши билан биргаликда судьялик лавозимига номзодлар захираси шакллантирилади.

Судьялик лавозимига номзодлар захирасини шакллантириш ва юритиш тартиби Конституциявий суднинг Регламентида белгиланади.

108-модда. Конституциявий суд ҳузуридаги илмий-маслаҳат кенгаши

Конституциявий суд ҳузурида маслаҳат органи бўлган ва жамоатчилик асосида фаолият кўрсатадиган илмий-маслаҳат кенгаши тузилади. Конституциявий суднинг фаолиятига оид масалалар бўйича илмий асосланган тавсиялар ишлаб чиқиш ушбу кенгашнинг асосий вазифасига киради.

109-модда. Конституциявий суднинг фаолиятини молиялаштириш

Конституциявий суднинг фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан амалга оширилади ва унда алоҳида сатрда назарда тутилади.

Конституциявий суднинг фаолиятини молиялаштириш тартиби алоҳида қонун билан белгиланади.

110-модда. Конституциявий суд судьяларининг моддий ва ижтимоий таъминоти

Конституциявий суд судьяларининг меҳнатига ҳақ тўлаш, уларга ҳар йилги таътилни бериш, судьяларни ва уларнинг оила аъзоларини ижтимоий муҳофаза қилиш чора-тадбирлари, судьяларнинг ҳаёти ва соғлиғини давлат томонидан мажбурий тартибда суғурта қилиш билан боғлиқ моддий ва ижтимоий таъминоти қонунга мувофиқ белгиланади.

Конституциявий суд судьясининг иш ҳақи лавозим маошидан, малака даражаси ва кўп йиллик хизмати учун тўланадиган устама ҳақлардан иборат бўлади.

111-модда. Конституциявий судда давлат рамзлари

Конституциявий суд биносида Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи кўтарилади ва Давлат гербининг тасвири жойлаштирилади.

Суднинг мажлислар залида, шунингдек Конституциявий суд раисининг хизмат хонасида Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири, Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг расмий нашри жойлаштирилади.

112-модда. Конституциявий суд судьяларининг махсус кийим-боши

Конституциявий суд судьялари судлов ишини махсус кийим-бошда олиб боради, ушбу кийим-бошнинг тавсифи ва намунаси Конституциявий суд томонидан тасдиқланади.

113-модда. Конституциявий суд судьясининг гувоҳномаси

Конституциявий суд судьясига Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан имзоланадиган гувоҳнома берилади.

114-модда. Конституциявий суднинг мухри

Конституциявий суд Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири туширилган ва ўз номи ёзилган муҳрга эга бўлади.

115-модда. Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун жавобгарлик

Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисидаги қонунчиликни бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

116-модда. Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш

Ўзбекистон Республикасининг қуйидаги қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритилсин:

1. Ўзбекистон Республикасининг 1991 йил 18 ноябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг референдуми тўғрисида»ги 417–ХII-сонли Қонунининг (Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 30 августда қабул қилинган 265–II-сонли Қонуни таҳририда) (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2001 йил, № 9–10, 176-модда; 2005 йил, № 1,

18-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2019 йил, № 9, 588-модда; 2021 йил, 4-сонга илова; 2022 йил, № 3, 216-модда, № 6, 574-модда, № 10, 983-модда; 2023 йил, № 5, 316-модда, № 11, 923-модда, № 12, 1003-модда) **3-моддаси** қуйидаги мазмундаги **учинчи қисм** билан тўлдирилсин:

«Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди Ўзбекистон Республикаси референдумига қўйилаётган масалани Ўзбекистон Республикаси Конституциясига мувофиқ эмас деб топса, мазкур масала юзасидан референдум ўтказилмайди».

2. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 15 октябрда қабул қилинган **«Ногиронлиги бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари тўғрисида»**ги ЎРҚ–641-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2020 йил, № 10, 594-модда; 2021 йил, 4-сонга илова; 2022 йил, № 6, 570-модда; 2024 йил, № 9, 956, 958-моддалар, № 10, 1079-модда; 2025 йил, № 1, 7-модда, № 10, 1155-модда, № 12, 1322, 1329-моддалар) **28-моддаси тўртинчи қисмининг иккинчи хатбошиси** «амалга оширишда ёки» деган сўзлардан кейин «конституциявий» деган сўз билан тўлдирилсин.

3. Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 28 июлда қабул қилинган **«Судлар тўғрисида»**ги ЎРҚ–703-сонли Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2021 йил, № 7, 663-модда; 2024 йил, № 2, 117-модда, № 8, 823-модда, № 9, 964-модда; 2025 йил, № 1, 8-модда, № 6, 727-модда, № 8, 969-модда, № 12, 1329-модда; 2026 йил, № 7, 747-модда, № 8, 926-модда) **3-иловага** қуйидаги ўзгартиришлар киритилсин:

1) **2-модданинг матнидаги** «Конституциявий суд» деган сўзлар «Конституциявий суд девони» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

2) **4-модданинг:**

бешинчи хатбошисидаги «Конституциявий суд котибияти мудирига» деган сўзлар «Конституциявий суд девони мудирига, экспертлар гуруҳи раҳбарига, бўлим бошлиқларига, матбуот хизмати раҳбарига» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

олтинчи хатбошиси «Конституциявий суднинг катта экспертларига» деган сўзлардан кейин «бош консультантларига, бош мутахассисларига, биринчи бўлим мудирига» деган сўзлар билан тўлдирилсин;

еттинчи хатбошиси «Конституциявий суднинг экспертларига» деган сўзлардан кейин «катта консультантларига, катта мутахассисларига, девонхона мудирига» деган сўзлар билан тўлдирилсин.

117-модда. Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларини ўз кучини йўқотган деб топиш

Қуйидагилар ўз кучини йўқотган деб топилсин:

1) Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 27 апрелда қабул қилинган **«Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»**ги ЎРҚ–687-сонли Конституциявий Қонуни (Ўзбекистон

Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2021 йил, № 4, 292-модда);

2) Ўзбекистон Республикасининг 2024 йил 12 январда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги ЎРҚ–895-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2024 йил, № 1, 4-модда);

3) Ўзбекистон Республикасининг 2024 йил 29 февралда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Бола ҳуқуқлари бўйича вакили (Болалар омбудсмани) тўғрисида»ги ЎРҚ–917-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2024 йил, № 2, 117-модда) **42-моддаси биринчи қисмининг 2-банди**;

4) Ўзбекистон Республикасининг 2026 йил 20 апрелда қабул қилинган «Кам таъминланган шахсларга давлат ҳисобидан юридик ёрдам кўрсатиш тизими янада такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида»ги ЎРҚ–1135-сонли Қонунининг (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2026 йил, № 4, 358-модда) **1-моддаси**;

5) Ўзбекистон Республикасининг 2026 йил 11 сентябрда қабул қилинган «Суд ҳокимияти органлари фаолиятини молиялаштириш тўғрисида»ги ЎРҚ–1177-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2026 йил, № 9, 1050-модда) **11-моддасининг 3-банди**.

118-модда. Ушбу Қонуннинг ижросини, етказилишини, моҳияти ва аҳамияти тушунтирилишини таъминлаш

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва бошқа манфаатдор ташкилотлар ушбу Қонуннинг ижросини, ижрочиларга етказилишини ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишини таъминласин.

119-модда. Қонунчиликни ушбу Қонунга мувофиқлаштириш

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

ҳукумат қарорларини ушбу Қонунга мувофиқлаштиради;

республика ижро этувчи ҳокимият органлари ушбу Қонунга зид бўлган ўз норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

120-модда. Ушбу Қонуннинг кучга кириши

Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.
Ушбу Қонуннинг 29-моддаси, 58-моддаси иккинчи қисми
ва 59-моддаси 2028 йил 1 январдан эътиборан амалга киритилади.

**Ўзбекистон Республикасининг
Президенти**



Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри,
2026 йил 14 октябрь
№ ЎРҚ–1181